

**TRIBIWNLYS Y GYMRAEG
Cyfarwyddyd Ymarfer Rhif 2**

**WELSH LANGUAGE TRIBUNAL
Practice Direction Number 2**

Y Defnydd o Ieithoedd y Tribiwnlys

The Use of the Languages of the Tribunal

1. Mae Llywydd Tribiwnlys y Gymraeg ('y Tribiwnlys') yn rhoi'r Cyfarwyddyd hwn o dan adran 124(1) o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 ('y Mesur') a Rheol 4 o Reolau Tribiwnlys y Gymraeg 2015 ('y Rheolau'). Cafodd ei gymeradwyo gan Weinidogion Cymru o dan adran 124(2) o'r Mesur.

1. The President of the Welsh Language Tribunal ('the Tribunal') makes this direction under section 124(1) of the Welsh Language Measure (Wales) 2011 ('the Measure') and Rule 4 of the Welsh Language Tribunal Rules 2015 ('the Rules'). It has been approved by the Welsh Ministers under section 124(2) of the Measure.

Pwrpas

Purpose

2. Mae Rheol 6 o'r Rheolau yn darparu –

- mai ieithoedd y Tribiwnlys yw'r Gymraeg a'r Saesneg;
- bod gan bob parti neu dyst yr hawl i ddefnyddio'r naill iaith neu'r llall yn nhrefodion y Tribiwnlys.

2. Rule 6 of the Rules provides –

- that the languages of the Tribunal are the English and Welsh languages;
- that every party or witness has the right to use either language in the proceedings of the Tribunal.

3. Pwrpas y Cyfarwyddyd Ymarfer hwn yw rhoi cyngor ymarferol ar sut i ddehongli a gweithredu'r Rheolau mewn modd sy'n unol â Rheol 6.

3. The purpose of this Practice Direction is to provide practical advice on how to interpret and apply the Rules in a way that accords with Rule 6.

4. Nid yw cynnwys y Cyfarwyddyd hwn yn newid darpariaethau'r Rheolau (na'r Mesur) mewn unrhyw ffordd. Os ceir unrhyw anghysondeb rhwng y Cyfarwyddyd a darpariaethau'r Rheolau (neu rhai'r Mesur), y darpariaethau hynny bydd â blaenoriaeth.

4. The contents of this Direction do not alter the provisions of the Rules (nor of the Measure) in any way. If there is any inconsistency between the Direction and the provisions of the Rules (or of the Measure), those provisions take precedence.

5. Nid yw'r cyfeiriadau yn y Cyfarwyddyd hwn at ddewisiadau mewn perthynas â'r iaith i'w defnyddio yn rhagfarnu unrhyw ddyletswydd berthnasol sydd ar barti o dan Safon (o dan y Mesur) neu o dan Gynllun Iaith (o dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993). Disgwylir y bydd partïon yn cydymffurfio â'r dyletswyddau hynny mewn perthynas ag achosion o flaen y Tribiwnlys, fel ym mhob cyd-destun arall.

5. References in this Direction to choices in relation to the language to be used are without prejudice to any relevant duty on a party under a Standard (under the Measure) or under a Language Scheme (under the Welsh Language Act 1993). Parties will be expected to comply with those duties in relation to cases before the Tribunal, as in any other context.

6. Yn unol â Rheol 4(4), mae cynnwys y Cyfarwyddyd hwn yn ddarostyngedig i unrhyw gyfarwyddiadau sy'n cael eu rhoi gan y Tribiwnlys mewn perthynas ag achos penodol.
7. Mae'r Cyfarwyddyd Ymarfer hwn yn ymwneud, yn unig, â chyfathrebiadau sy'n rhan o drafodion y Tribiwnlys mewn perthynas ag achos penodol, ac sy'n cael eu rheoli felly gan ddarpariaethau'r Rheolau. Nid yw'n gymwys, felly, i gyfathrebiadau –
- gyda'r Tribiwnlys ar faterion sydd heb fod yn ymwneud ag achos penodol
  - rhwng y Tribiwnlys ag unrhyw un sydd heb fod yn barti (neu'n barti arfaethedig) i achos penodol, nac yn dyst (neu'n dyst arfaethedig) mewn perthynas ag achos felly
  - uniongyrchol rhwng partion (neu rhwng partion arfaethedig)
6. In accordance with Rule 4(4), the contents of this Direction are subject to any directions given to the Tribunal in relation to a specific case.
7. This Practice Direction deals only with communications which form part of the proceedings of the Tribunal in relation to a specific case, and which are therefore governed by the provisions of the Rules. It does not apply, therefore, to communications –
- with the Tribunal on matters which do not relate to a specific case
  - between the Tribunal and anyone who is not party (or proposed party) to a specific case, nor a witness (or proposed witness) in relation to such a case
  - directly between parties (or between proposed parties)

Cychwyn cais

8. Rhaid cychwyn cais trwy gyflwyno hysbysiad cais ysgrifenedig i'r Tribiwnlys. Gall yr hysbysiad cais fod yn y naill iaith neu'r llall.
9. Mae Rheol 12 yn rhagnodi'r wybodaeth y bydd yn rhaid i'w chynnwys yn yr hysbysiad hwnnw, gan gynnwys yr iaith y mae'r ceisydd (neu gynrychiolydd y ceisydd) yn dymuno derbyn cyfathrebiadau oddi wrth y Tribiwnlys ynddi. Bydd y Tribiwnlys yn gweithredu'n unol â dewis y ceisydd (neu gynrychiolydd y ceisydd) oni bai fod y ceisydd (neu'r cynrychiolydd) yn hysbysu'r Tribiwnlys o ddymuniad i newid y dewis hwnnw.

Cofrestr y Tribiwnlys

10. Bydd manylion pob cais yn cael eu nodi yn y Gofrestr a fydd yn cael ei chadw gan y Tribiwnlys o dan Reol 58. Bydd y

Commencement of an application

8. A case must be commenced by submitting a notice of application to the Tribunal. The notice of application may be in either language.
9. Rule 12 prescribes the information which must be included in that notice, including the language in which the applicant (or the applicant's representative) wishes to receive communications from the Tribunal. The Tribunal will act in accordance with the wishes of the applicant (or the applicant's representative) unless the applicant informs the Tribunal of a wish to alter that choice.

The Tribunal Register

10. Details of every application will be entered in the Register which will be kept by the Tribunal under Rule 58. The

Gofrestr, a'r manylion sy'n cael eu rhestru ynddi, yn y ddwy iaith.

Register, and the details listed in it, will be in both languages.

Cyfathrebu (mewn ysgrifennu neu ar lafar) gyda'r Comisiynydd a phartïon (neu bartïon arfaethedig) eraill

Communicating (in writing or orally) with the Commissioner and other parties (or proposed parties)

11. Ar ôl i fanylion cais cael eu cofnodi yn y Gofrestr, bydd Ysgrifennydd y Tribiwnlys yn anfon gwybodaeth ynglŷn â'r cais at y Comisiynydd (o dan Reol 13(2)), gan gynnwys copi o'r hysbysiad cais ac unrhyw ddogfennau cysylltiedig a dderbyniwyd oddi wrth y ceisydd. Cymerir, wrth wneud hynny, y bydd y Comisiynydd yn dymuno derbyn cyfathrebiadau oddi wrth y Tribiwnlys yn Gymraeg.
11. After entering details of an application in the Register, the Secretary of the Tribunal will send information regarding the application to the Commissioner (under Rule 13(2)), including a copy of the notice of application and any related documents received from the applicant. It will be assumed, when doing so, that the Commissioner wishes to receive communications from the Tribunal in Welsh.
12. Bydd y copïau o'r hysbysiad cais ac unrhyw ddogfennau cysylltiedig sy'n cael eu hanfon at y Comisiynydd yn gopïau o'r dogfennau hynny fel y daethant i law'r Tribiwnlys.
12. The copies of the notice of application and any related documents sent to the Commissioner will be copies of those documents as received by the Tribunal.
13. Os bydd yn rhaid i'r Tribiwnlys hysbysu parti arfaethedig arall o'r cais (o dan adran 106(2)(a) neu 106(4)(a) o'r Mesur), bydd Ysgrifennydd y Tribiwnlys yn gwneud hynny mewn ffurf ddwyieithog. Bydd yr Ysgrifennydd hefyd yn gofyn i'r parti arfaethedig i hysbysu'r Ysgrifennydd, yn ysgrifenedig, ym mha iaith y mae'r person hwnnw'n dymuno derbyn cyfathrebiadau oddi wrth y Tribiwnlys.
13. If the Tribunal needs to inform another proposed party of the application (under section 106(2)(a) or 106(4)(a) of the Measure), the Secretary of the Tribunal will do so in bilingual form. The Secretary will also ask the proposed party to inform the Secretary, in writing, in which language that person wishes to receive communications from the Tribunal.
14. Os bydd unrhyw berson arall yn gwneud cais i gael ei wneud yn barti, bydd Ysgrifennydd y Tribiwnlys yn gofyn i'r person hwnnw i hysbysu'r Ysgrifennydd, yn ysgrifenedig, ym mha iaith y mae'r person hwnnw'n dymuno derbyn cyfathrebiadau oddi wrth y Tribiwnlys.
14. Should any other person make an application to be made a party, the Secretary of the Tribunal will ask that person to inform the Secretary, in writing, in which language that person wishes to receive communications from the Tribunal.
15. Bydd Ysgrifennydd y Tribiwnlys, wrth gyfathrebu gyda phartïon (neu bartïon arfaethedig) i gais yn cydymffurfio â dewisiadau'r partïon hynny ynglŷn â'r iaith y dymunent dderbyn cyfathrebiadau
15. The Secretary of the Tribunal, in communicating with parties (or proposed parties) to an application, will comply with the wishes of those parties with regard to the language in which they wish

ynddi. Caiff hynny ei wneud, pan fo'n gyfleus, trwy ddefnyddio dogfen sy'n cynnwys y wybodaeth berthnasol yn y ddwy iaith.

to receive communications. This may be done, when convenient, by means of a document which includes the relevant information in both languages.

Datganiadau achos, dogfennau perthnasol a datganiadau ysgrifenedig tystion

Case statements, relevant documents and written statements by witnesses

16. Gall –

- hysbysiadau cais
- datganiadau achos (gweler Rheolau 19, 20 ac 21)
- dogfennau perthnasol (er enghraifft copïau o ohebiaeth ynglŷn â chwyn a wnaed i'r Comisiynydd)
- datganiadau ysgrifenedig gan dystion

16. The following items –

- notice of application
- case statements (see Rules 19, 20 and 21)
- relevant documents (for example, copies of correspondence about a complaint made to the Commissioner)
- written statements by witnesses

sy'n cael eu hanfon at y Tribiwnlys o dan y Rheolau fod yn y naill iaith neu'r llall.

which are sent to the Tribunal under the Rules, may be in either language.

17. Pan fydd Ysgrifennydd y Tribiwnlys yn anfon copïau o'r dogfennau hynny at bartion eraill (er enghraifft o dan Reol 22) byddant (yn ddarostyngedig i'r paragraff nesaf) yn gopïau o'r dogfennau hynny fel y daethant i law'r Tribiwnlys.

17. When the Secretary of the Tribunal sends copies of those documents to other parties (for example, under Rule 22), they (subject to the next paragraph) will be copies of those documents as received by the Tribunal.

18. Disgwylir, yn gyffredinol, i bartion a'u cynrychiolwyr fedru gwneud pa bynnag ddarpariaethau a fydd eu hangen er mwyn delio â'r dogfennau uchod yn y naill iaith neu'r llall. Derbynnir, fodd bynnag, y gall sefyllfaoedd godi pryd y bydd anghenion cyfiawnder yn golygu y bydd angen i'r Tribiwnlys ddarparu cyfieithiad o ddogfen neu nifer o ddogfennau. Bydd y Tribiwnlys yn ymgynghori â'r partion cyn penderfynu ar y trefniadau ar gyfer darparu cyfieithiadau o ddogfennau.

18. In general, parties and their representatives will be expected to be able to make whatever provisions are necessary in order to deal with the above documents in either language. It is accepted, however, that circumstances may arise when the Tribunal, in the interests of justice, may need to provide a translation of a document or a number of documents. The Tribunal will consult the parties before deciding what arrangements to make for the provision of translation of documents.

Gwrandawiadau

Hearings

19. Bydd gan bawb sy'n cyfranogi ar lafar mewn gwrandawriad (partion, cynrychiolwyr, tystion ac aelodau o'r Tribiwnlys) yr hawl i wneud hynny trwy gyfrwng y naill iaith neu'r llall. Er mwyn sicrhau hynny, bydd y Tribiwnlys yn

19. Everyone who participates orally at a hearing (parties, representatives, witnesses and members of the Tribunal) has the right to do so through the medium of either language. To ensure that this is so, the Tribunal will provide effective

darparu cyfieithu ar y pryd effeithiol ar gyfer pob gwrandawriad.

simultaneous interpretation for every hearing.

20. Bydd y trefniadau ar gyfer cyfieithu ar y pryd yn cynnwys cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg ac o'r Saesneg i'r Gymraeg.

20. The arrangements for simultaneous translation will include translation from Welsh to English and from English to Welsh.

Penderfyniadau'r Tribiwnlys

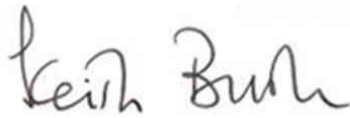
Tribunal Decisions

21. Bydd y ddogfen sydd, yn unol â Rheol 47, yn cofnodi penderfyniad y Tribiwnlys, ac unrhyw atodiad sy'n cofnodi'r rhesymau dros y penderfyniad, yn cael ei chyhoeddi yn y ddwy iaith.

21. The document which, in accordance with Rule 47, records the Tribunal decision, and any appendix recording the reasons for the decision, will be published in both languages.

Gwnaed gan Llywydd Tribiwnlys y Gymraeg

Made by the President of the Welsh Language Tribunal

.....

.....

Dyddiedig: 21/01/2016

Dated: 21/01/2016

Cymeradwywyd gan y Prif Weinidog

Approved by the First Minister

.....

.....

Dyddiedig: 19/01/2016

Dated: 19/01/2016